

Ranta-asetakaavan luontoselvitys

Iso-Räyrinkijärven Aholan tila

Alajärvi

6.6.2017

Terhi Ala-Risku

Luontoselvitys on tehty Lehtimäen Iso-Räyrinkijärvellä sijaitsevalle tilalle Ahola (15-413-27-7) laadittavaa ranta-asetakaavaa varten. Tarkastettu alue on rajattu kuvassa 1. Asetakaavaa laadittaessa luonnonympäristöä tulee vaalia eikä siihen liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää (MRL 54 §). Kaavan vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin ja luonnon monimuotoisuuteen on arvioitava (MRA 1 §).

Alueelle tehtiin maastokäynnit 17. ja 31.5.2017. Maastossa tarkastettiin ranta-asetakaavoitettavan alueen luontotyytit, kasvillisuus, pesimälinnusto sekä alueen sopivuus luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) lajeille (Nieminen ja Ahola 2017) tai mahdollisille uhanalaisille lajeille (Rassi ym. 2010, linnuston osalta birdlife.fi/suojelu/lajit/uhanalaisuus/suomi/). Direktiivilajeista tarkastettiin erityisesti liito-oravan, lepakoitten tai viitasammakon mahdollinen esiintyminen. Luontotyyteistä etsittiin erityisesti uhanalaisia luontotyytejä (Raunio ym. 2008) sekä vesilain 1:15 ja 1:17 § suojelamia pienvesiä. Uhanalaisiin luontotyyteihin kuuluu esim. valtaosa metsälain 10§ suojelamista arvokkaista elinympäristöistä.

Iso-Räyrinkijärvellä pesivä vesi- ja rantalinnusto laskettiin koko järven alueelta. Vesilinnusto laskettiin kaukoputkella yhteensä kuudesta pisteestä rannoilta käsin vesilintulaskennan ohjeitten mukaisesti (www.luomus.fi/vesilintujen_laskentaohjeet).

Iso-Räyrinkijärvi

Iso-Räyrinkijärvi on matala ja ruskeavetinen järvi. Veden suurin syvyys on 1 m. Järvi on lähes joka suunnasta leveän luhtaisen rantanevan ympäröimä. Laajempia vesikasvustoja on järven eteläpäässä Kanavanlahdella sekä laskujoen (Kaivosjoen) suulla järven koilliskulmassa.

Iso-Räyrinkijärvellä pesivän vesilinnuston muodostavat tämän kartoituksen perusteella sinisorsa (max. 4 paria), tavi, haapana (max. 4 paria), telkkä ja joutsen (4 paria, kuva 2). Uhanalaisiksi luokitelluista haapanoista tehtiin pesintään viittaavia havaintoja järven pohjoispään lahdilla. Kartoituskeväät oli poikkeuksellisen myöhäinen ja Iso-Räyringillä havaittiin vielä toukokuun loppupuolella myös isokoskeloitten, tukkakoskeloitten ja tukkasotkien muuttoparvia. Nämä lajit eivät ilmeisesti ainakaan kartoituskeväänä jääneet pesimään järvelle. Rantalinnuista esiintyvät pesivinä kalalokki, kalatiira (1 pari), rantasipi, liro (1 pari), valkoviklo, kurki (2 paria), ruskosuohaukka, ruokokerttunen ja pajusirkku.

Kaavoitettavan alueen luontotyytit ja kasvisto

Peruskartassa kivennäismaaksi merkitty alue on rantatilan alueella enimmäkseen aukeana ja kasvupaikaltaan kuivahkoa kangasta ja ojitettua karhunsammalmuuttumaa. Kirsineva on isovarpurämemuuttumaa, jonka puuston muodostaa enimmäkseen varttunut mänty. Sekapuuna on koivua. Rantavyöhyke alkaa ilmeisesti vanhassa järvenlaskussa paljastuneesta rantavallista, joka erottuu selvästi vain tilan keskiosassa. Sen alapuolella on luonnontilaista keskiravinteista sararämettä. Keskiravinteisuutta ilmentävät lähinnä kataja, siniheinä ja keräpäärahkasammal. Uloin ranta on koko tilan alueella nevaa, jonka leveys vaihtelee 20 metristä 200 metriin. Neva oli toukokuun loppupuolelle asti tulvaveden peitossa ja kulkukelvotonta. Kasvillisuus vaihtuu lyhytkortisesta (juolasara, jousivihvilä) suursaranevaan (pulosara) ja uloinna luhtanevaan (järvikorte). Vesirajassa kasvaa tuhkapajua, halavaa, siniheinää ja juolasaraa. Ranta on koko alueella turvetta. Vesikasvillisuutta on vähän (ulpukka, sara, korte, vesisherne).

Kaivosjoan sualue rantanevan ja kivennäismaan välissä on koivuluhtaa, jossa vesi virtaa useissa uomissa järvestä laskuojaan. Alue oli vielä toukokuun lopussa tulvaveden ja runsaitten tuulentaatojen takia täysin kulkukelvotonta.

Pesimälinnusto

Aholan tilan rantalinnuston muodostavat kurki, ruokokerttunen ja pajusirkku. Lisäksi Kaivosojan suulla luhtanevalla aivan tilanrajan tuntumassa pesii ruskosuohaukka, mahdollisesti myös haapana. Hakkuuaukealla lähellä rantaa oli muutaman teerikukon soidin. Tilan metsissä havaittiin vain kaikkein yleisintä metsälinnustoa.

Direktiivilajit

Luontodirektiivin liitteen IV lajeista tilan alueella esiintyy viitasammakko. Viitasammakon kutupaikka (violetti rajausta kuvassa 3) on lyhytkortista saraa kasvavalla rantanevalla, jolla tulvavesi viipyi pieninä lammikkoina koko toukokuun ajan. Paikalla kuultiin enimmillään parikymmentä kutevaa viitasammakkoa. Niitä voi olla myös enemmän, koska luhdan keskiosiin ei voinut kuulla mistään suunnasta. Viitasammakon kutuääni kuuluu vain muutamien kymmenien metrien päähän. Yksilöitä ei ole mahdollista laskea muulla tavalla. Toukokuun lopussa paikka kuivui sen verran, että siellä pääsi kulkemaan ja viitasammakon kutua havaittiin melko runsaasti. Kutu oli vedessä ja elinvoimaista.

Johtopäätökset (kuva 3)

Keltaisella rajattu, huomattavan leveä ja vetinen rantaneva-alue sopii huonosti rakentamiseen ja tulisi säilyttää edelleen MU -alueena yleiskaavan mukaisesti. Alueella on viitasammakon lisääntymispaikka (violetti rajausta), joka on rauhoitettu luonnonsuojelulain 49§ nojalla. Viitasammakon kutupaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Lisäksi alueella pesii ruskosuohaukka ja kurki.

Viitteet

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. ja Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

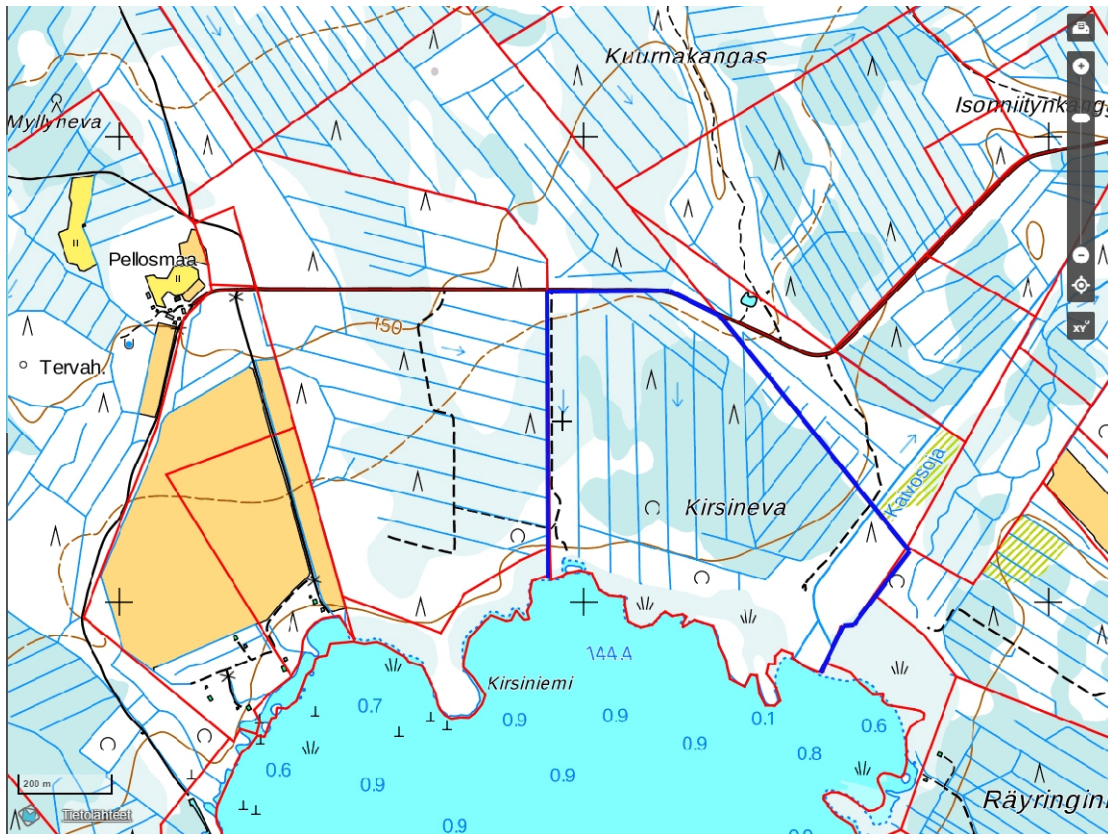
Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T. 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. - Suomen ympäristö 8.

Nieminen, M. ja Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

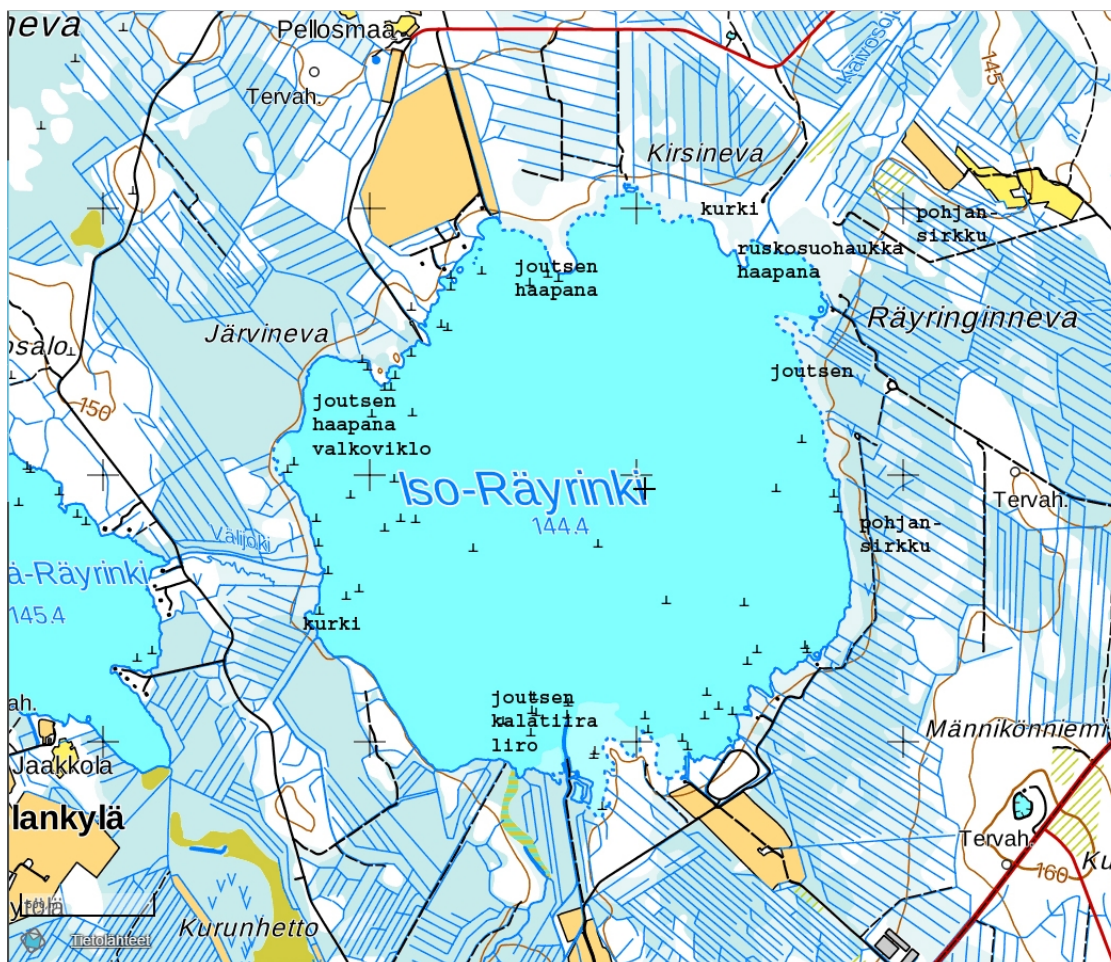
Kurikassa 6.6.2017

Terhi Ala-Risku
Tmi Pohjanmaan Luontotieto

Kuva 1. Tarkastettu alue.

Kuva 2. Eräiden vesi- ja rantalintujen pesimäalueet.

Kuva 3. Luontokohteet.

